

мерційним організаціям, що займаються соціально значущими видами діяльності.

11. *Заохочення волонтерів за результатами їх діяльності.* Волонтерським необхідно продумати методи заохочення волонтерів. Дуже часто люди забувають, наскільки важливо заохочувати тих, хто працює на них. Ці заохочення демонструють, наскільки організація вміє цінувати людей. Волонтери мають відчувати вдячність за свою працю. Найважливіша нагорода – слово спасибі. Створення сприятливої атмосфери для роботи, звернення до волонтерів по імені, присвята їм вільного часу – теж нагорода.

Хоча б один раз на рік координатор повинен організувати загальні збори волонтерів і персоналу і висловити подяку за підсумками за рік. У цей момент дуже важливо нагадати кожному про місію, структуру і політику організації. Так волонтери можуть побачити своє місце в цілісній структурі. Таке ставлення особливо важливе в рамках рутинної роботи. Розглядаючи себе в контексті цінностей і успіхів організації, волонтер одержує ефективну мотивацію.

12. *Прийняття Кодексу волонтерів* – документу, дія якого розповсюджується на волонтерів волонтерських організацій та визначає основні принципи волонтерської діяльності, підстави для набуття статусу волонтера, цілі волонтерської діяльності, правовий статус волонтера та волонтерської організації, етичні норми волонтера.

Отже, можна зробити висновок, що волонтерська діяльність становить важливу частку в житті кожної цивілізації та суспільства. В цілому, на нашу думку, суспільство повинне прагнути такого розвитку волонтерства, який би: 1) збільшив залучення всієї спільноти у процес визначення та розгляду існуючих проблем; 2) заохотив молодь до лідерства через надання послуг протягом більшої частини життя; 3) надав можливість усім займатися волонтерською діяльністю; 4) дав змогу людям постійно здобувати нові знання та навички, розвивати особистий потенціал, впевненість у власних силах та творчі здібності; 5) сприяв родинній, національній та глобальній солідарності.

Список використаної літератури:

1. Офіційна інформація Міністерства соціальної політики України станом на 1 червня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/>.

2. Зозулевич А.Р. Перспективи молодіжного волонтерства в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://confcontact.com/20111222/6_zozulevich.php.

Надійшла до редакції 03.09.2012

ШКВАРКО Т.В., здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.74

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК СКЛАДОВА ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПРАВООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Досліджено механізм здійснення парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України. Сформульовано поняття парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України. Визначено роль парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України.

Ключові слова: парламентський контроль, правоохоронна діяльність.

Исследуется механизм осуществления парламентского контроля за правоохранительной деятельностью милиции Украины. Формулируется понятие парламентского контроля за правоохранительной деятельностью милиции Украины. Определяется роль парламентского контроля за правоохранительной деятельностью милиции Украины.

Ключевые слова: парламентский контроль, правоохранительная деятельность.

The mechanism of parliamentary oversight of the law enforcement activities of the police in Ukraine, the notion of parliamentary control over the law enforcement activities of the police in Ukraine, the role of parliamentary oversight of the law enforcement activities of the police in Ukraine are analyzed.

Keywords: parliamentary control, law enforcement.

З метою захисту національних інтересів України, утвердження і зміцнення конституційних засад демократичної правової держави у сфері цивільно-військових відносин, забезпечення прав і свобод людини та відповідно до міжнародних зобов'язань, взятих Україною, 19 червня 2003 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» [1], який визначив правові засади організації і здійснення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також над правоохоронними органами держави.

Статтею 6 цього Закону визначено систему та коло суб'єктів, що уповноважені здійснювати цивільний контроль над правоохоронними органами держави, зокрема і міліцією України, що є державним озброєним органом виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань [2]. Відповідно до цієї статті система цивільного контролю за правоохоронною діяльністю міліції складається з: парламентського контролю; контролю, здійснюваного Президентом України; контролю з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; контролю з боку судових органів та нагляду з боку органів прокуратури та громадського контролю. Таким чином, одним із суб'єктів цивільного контролю за правоохоронною діяльністю міліції України є Верховна Рада України. З огляду на це завданнями цієї статті є, по-перше, дослідити механізм парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України, по-друге, сформулювати поняття та визначити роль парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України.

У ст. 75 Конституції України зазначено, що «єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України». У той же час Верховна Рада здійснює й інші функції, насамперед установчу та контрольну. Парламентський контроль є найвищим видом державного контролю в Україні, що зумовлено статусом Верховної Ради України, яка є представницьким органом усього народу України, єдиним органом законодавчої влади в системі органів Української держави [3].

Контрольні повноваження Верховної Ради України є однією з найважливіших сфер її діяльності. Конституційною основою парламентського контролю в Україні є п. 33 ч. 1 ст. 85 Конституції України [4], який передбачає серед повноважень парламенту здійснення парламентського контролю в межах, визначених цією Конституцією. Конкретні контрольні повноваження парламенту зазначені в пп. 4, 8, 10, 11, 13, 14, 17, 25, 28, 34 ч. 1 ст. 85, у ст. 87, 89, 96, 97, 98, 101, 111 Конституції України.

Як показує практика, парламентський контроль найефективніший тоді, коли парламент має доступ до різноманітних джерел інформації й аналізу. Законодавчий орган здійснює парламентський контроль самостійно на пленарних засіданнях, а також через відповідні комітети. Стаття 85 Конституції України не дає чіткого означення форм контролю, а лише вказує, що Верховна Рада «здійснює парламентський контроль у межах, визначених цією Конституцією» [5, с. 9]. Відповідно до положень Конституції України Верховна Рада України, здійснюючи цивільний контроль за правоохоронною діяльністю міліції, наділена такими повноваженнями: прийняття законів та підзаконних правових актів з питань правоохоронної діяльності; визначення засад внутрішньої політики, зокрема з питань охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки та боротьби зі злочинністю; затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій Міністерства внутрішніх справ України; визначення правових засад правового і соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників міліції; визначення розміру витрат на забезпечення діяльності міліції при затвердженні Державного бюджету України; розгляд за поданням Кабінету Міністрів України і затвердження загальнодержавних стратегій та програм реформування та розвитку міліції; розгляд стану і доцільності використання бюджетних коштів, виділених на потреби міліції для здійснення правоохоронної діяльності; обговорення питань реформування правоохоронних органів на парламентських слуханнях тощо.

Таким чином, враховуючи повноваження Верховної Ради України у сфері здійснення цивільного контролю за правоохоронною діяльністю міліції України, всю сферу парламентського контролю можна поділити на: 1) контроль, який здійснює безпосередньо Верховна Рада

України; 2) контроль, здійснюваний спеціальними постійними органами й посадовими особами; 3) контроль, який здійснюють постійні чи тимчасові робочі органи парламенту; 4) контрольна діяльність народних депутатів України [6, с. 12]. Отже, механізм парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України включає у себе усі вищезазначені види контролю. Звичайно, в межах даної статті охопити усі види парламентського контролю ми не можемо, тому звернемо увагу лише на основні з них.

Дійовим інструментом впливу парламенту на правоохоронну діяльність міліції України, чинником підвищення відповідальності правоохоронного органу за виконання наданих їм Законами України повноважень, формою посилення гласності і відкритості діяльності міліції є парламентські слухання (наприклад, 5 жовтня 2011 р. у сесійному залі Верховної Ради України були проведені парламентські слухання на тему «Про реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України і впровадження європейських стандартів» [7]), які регулярно проводяться у Верховній Раді України з актуальних проблем правоохоронної діяльності міліції України.

Ключову роль у процесі парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України відіграють комітети парламентського контролю, а саме Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (далі – Комітет), який діє відповідно до Конституції та Закону України «Про комітети Верховної Ради України» [8].

Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розглядає питання у сфері: кримінального законодавства; законодавства про адміністративні правопорушення; виконання кримінальних покарань та організації і діяльності органів та установ виконання покарань; організації та діяльності органів прокуратури, органів внутрішніх справ, податкової міліції, інших правоохоронних органів; оперативно-розшукової діяльності; досудового слідства (дізнання і слідства); профілактики злочинів та адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі; організації охорони громадського порядку та громадської безпеки, пожежної безпеки; охоронної і детективної діяльності; державного захисту учасників кримінального судочинства та державного захисту суддів, працівників правоохоронних органів; соціального захисту працівників правоохоронних органів та членів їх сімей [9].

Здійснення Комітетом ефективного систематичного контролю за правоохоронною діяльністю міліції України забезпечується шляхом: 1) аналізу практики застосування законодавчих актів у правоохоронній діяльності міліції України, її посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання Комітету, підготовці та поданні відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України; 2) участі Комітету у складанні, прийнятті, аналізі виконання Міністерством внутрішніх справ України Державного бюджету в частині, що віднесена до компетенції Комітету, з метою забезпечення доцільності та ефективності використання державних коштів; 3) організації та підготовки за дорученням Верховної Ради України парламентських слухань; 4) організації та підготовки слухань у комітетах; 5) підготовки та подання на розгляд Верховної Ради України запитів до Президента України від комітету відповідно до положень п. 34 ч. 1 ст. 85 Конституції України; 6) взаємодії з Рахунковою палатою; 7) взаємодії з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини; 8) направлення матеріалів для відповідного реагування в межах, установлених законом, органам Верховної Ради України, підрозділам міліції України, їх посадовим особам.

Не менш важливу роль в організаційно-правовому механізмі здійснення Верховною Радою України парламентського контролю за правоохоронною діяльністю міліції України покликані відігравати тимчасові спеціальні та слідчі комісії (наприклад, Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з питань розслідування дій працівників органів внутрішніх справ України під час реалізації конституційного права на свободу мирних зборів учасниками мітингу 24 серпня 2011 року в місті Києві [10]). Таким чином, для вивчення, підготовки та попереднього розгляду окремих питань у сфері правоохоронної діяльності Верховна Рада України в межах своїх повноважень може створювати тимчасові спеціальні комісії, а для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, – тимчасові слідчі комісії, які діють у визначеному законодавством порядку.

Як відомо, Конституція України уповноважує Верховну Раду України здійснювати контроль за виконанням Державного бюджету України (п. 4 ст. 85 Конституції України) через спеціальний контрольний орган – Рахункову палату, до повноважень якої належить лише контроль за

використанням коштів Державного бюджету України, а не за формуванням та виконанням бюджету в цілому. Отже, Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за використанням Міністерством внутрішніх справ коштів з Державного бюджету України.

Своєрідною складовою частиною контрольної функції парламенту за правоохоронною діяльністю міліції є також і передбачене ст. 86 Конституції України право народного депутата України звертатись із запитом. Метою надання цього права є забезпечення певного контролю зазначених у цій статті Основного Закону суб'єктів саме з боку члена парламенту.

Конкретний розвиток конституційних положень депутатського запиту закріплено в нормах Закону України «Про статус народного депутата України» [11] та Регламенту Верховної Ради України, що дало змогу зробити зміст депутатського запиту й відповіді на нього предметом обговорення в парламенті і тим самим перетворити депутатський запит у засіб контролю, здійснюваного всім парламентом [6, с. 12].

Підсумовуючи, зазначимо, що парламентський контроль за правоохоронною діяльністю міліції України – це цілеспрямована, планомірна та систематична діяльність Верховної Ради України, утворених нею органів (комітетів, слідчих комісій), обраних нею посадових осіб та народних депутатів України щодо отримання, вивчення та оприлюднення інформації про правоохоронну діяльність підрозділів міліції України, рішення, правові акти, які приймаються у сфері правоохоронної діяльності, а також організацію з виконання підрозділами міліції законів та вжиття на основі цієї інформації передбачених Конституцією і законами України заходів реагування.

Парламентський контроль за правоохоронною діяльністю міліції України є дієвим механізмом розвитку демократичної, правової, соціальної держави та громадянського суспільства. Саме від повноти реалізації Верховною Радою України своїх контрольних повноважень, системності і ефективності здійснюваного нею парламентського контролю залежатиме реальність впливу парламенту на правоохоронну діяльність міліції України. Саме завдяки парламентському контролю населення має змогу через своїх представників контролювати й оцінювати роботу правоохоронних органів, які зобов'язані захищати їх права, свободи й інтереси, а також забезпечувати безпеку суспільства в цілому.

Список використаної літератури:

1. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 року № 975-IV // ВВР. – 2003. – № 46. – Ст. 366 (із змінами та доповненнями).
2. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 року № 565-XII // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (із змінами та доповненнями).
3. Андреева О. Б. Сутність та особливості парламентського контролю за діяльністю міліції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2010_48/48/18.pdf.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (із змінами та доповненнями).
5. Матвеев В. Стан та актуальні проблеми парламентського контролю // Парламентський контроль: українські реалії та світовий досвід: Матеріали наук.-практ. конференції. – К., 2005. – С. 9-12.
6. Ясенчук Ю. Аналіз практики здійснення парламентського контролю // Парламентський контроль: українські реалії та світовий досвід: Матеріали наук.-практ. конференції. – К., 2005. – С. 12-16.
7. Про парламентські слухання на тему: "Про реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України і впровадження європейських стандартів" 5 жовтня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244595403&cat_id=34989.
8. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 року № 116/95-ВР // ВВР. – 1995. – № 19. – Ст. 134 (із змінами та доповненнями).
9. Предмети відання Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://komzakonpr.rada.gov.ua/komzakonpr/control/uk/publish/article?art_id=45044&cat_id=44826.
10. Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України з питань розслідування дій працівників органів внутрішніх справ України під час реалізації конституційного права на свободу мирних зборів учасниками мітингу 24 серпня 2011 року в місті Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site/p_temp_komity?pidid=2349.
12. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 № 2790-XII // ВВР. – 1993. – № 3. – Ст. 17 (із змінами та доповненнями).

Надійшла до редакції 14.09.2012

